

mutatkoztak be. A délelőtt a gimnázium könyvtárának és parkjának bejárásával zárult. Ezután újabb, de most közeli kirándulás következett: Kaszópusztán már nem szakmai program, hanem szabadban tálalt ebéd várta a vendégeket. Innen kisvasúton utaztak a Baláta-tóhoz, s rövid erdei séta után Csurgóra tértek vissza.

Méltó befejezése volt a háromnapos konferenciának *Csörsz Rumen István* és *Kobzos Kiss Tamás* Csokonai-estje.

Bakonyi Ibolya

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének szakmai napja

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének (EKE) ez évben tizenegyedik alkalommal megrendezett éves közgyűlésén először került sor szakmai napra.

Az „egyházi könyvtárak” gyűjtőnév mögött szakmai szempontból eltérő helyzetű és jellegű intézmények állnak: vannak egyetemi, főiskolai, gimnáziumi, szerzetesi, egyházmegyei, egyházkerületi, műemlék épületekben tevékenykedő, jelentős régi állománnyal rendelkező gyűjtemények és természetesen vannak új, modern alapítású könyvtárak is. A könyvtárakra váró feladatok ennek megfelelően nagyon sokrétűek, az intézmények egy része megfelelő számú szakemberrel, korszerű technikai háttérrel, rendezett, feldolgozott állománnyal rendelkezik, de sajnos vannak olyan könyvtárak is, melyek inkább könyvraktárhoz hasonlítanak, és feldolgozottság tekintetében is elhanyagoltak.

A különbségek ellenére – ahogy *Gáborjáni Szabó Botond* egy tanulmányában fogalmazott – az egyházi könyvtárak között lényegi azonosság vagy tartalmi rokonság is kimutatható, ilyen például a gyűjtőköri hasonlóság, a szokásjog és a hagyomány döntő szerepe a működésben, és a különböző egyházi gyűjteményeknek (könyvtár, levéltár, múzeum) szintén a történelmi hagyományokra visszavezethető szimbiózis. (Dr. Gáborjáni Szabó Botond: A magyarországi egyházi könyvtárak helyzete, céljai és jövőképe in *Könyvtári Figyelő* 2002. 1-2. sz.)

A tavalyi jubileumi közgyűlésen fogalmazódott meg az ún. munkacsoportok létrehozásának ötlete, melyek az egyházi könyvtárak típusbeli

és gyűjtőköri sajátosságainak figyelembe vételével alakulnának meg. 2005 januárjában négy műhely kezdte meg működését: a Gyűjteményi, a Szoftveres, a Periodika- és a PR-csoport. A szakmai nap a csoportok vezetőinek beszámolóival indult.

Berecz Ágnes (Ráday Gyűjtemény), a Gyűjteményi csoport vezetője ismertette az egyházi könyvtárakban végzett, a digitalizált állományt feltérképező felmérés eredményeit. A beszámolóból kitűnt, hogy több gyűjtemény már élenjár ebben a munkában, digitalizált dokumentumaik az interneten is kutathatók. A felmérés arra is rávilágított, hogy több egyházi könyvtárban vannak helyben archivált, „házi használatra” digitalizált dokumentumok, melyek többsége teljes terjedelemben digitalizált mű. Az ismertett digitalizált és a jövőben digitalizálásra szánt dokumentumok áttekintéséből arra derült fény, hogy prioritást élveznek a régi nyomtatványok, kéziratok, melyek különlegességei az adott gyűjteményeknek, ugyanakkor a digitalizálási tervekben megtalálhatók olyan modern teológiai szakkönyvek, illetve helytörténeti, intézménytörténeti szempontból jeles alkotások, melyek a kutatók által gyakran használt, ugyanakkor nehezen elérhető művek közé sorolhatók.

A digitalizálás már korszerű számítástechnikai háttérrel követel, amivel csak kevés egyházi könyvtár rendelkezik – világított rá az a felmérés, melyet a Szoftveres munkacsoport készített.

A felmérés eredményét *Baranya Péter* (Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola Könyvtára), a munkacsoport vezetője ismertette. A kérdőív több szempontból vizsgálta az egyházi könyvtárak informatikai fejlettségét: egyrészt az eszközök oldaláról minőségi és mennyiségi jellemzők alapján, másrészt a szoftverek oldaláról, harmadrészt pedig a felhasználók számítástechnikai képzettsége szempontjából. A beérkezett adatok alapján kiderült, hogy a legrosszabb helyzetben a szerzetesi könyvtárak vannak, míg a felsőoktatási könyvtárak helyzete mondható e tekintetben a legjobbnak. Átlagosan az egyházi könyvtárakban öt fő dolgozik (az adatszolgáltató 38 könyvtár adatai alapján), az egy főre jutó kötettség pedig 20 438. Az

állományok feldolgozása főként Orbis, Corvina, Huntéka, Szikla 21 és Aleph könyvtári szoftve-
rekkel történik. Az informatikai ismeretek vizs-
gálata azt mutatja, hogy a könyvtárosok nagy
többsége rendelkezik legalább alapfokú informa-
tikai képzettséggel, és elenyésző azon kollégák
száma, akik semmilyen számítástechnikai ismer-
rettel nem bírnak. A felmérés adatai szerint az
adatszolgáltató könyvtárakban összesen 346
számítógép található, ebből az olvasók 166
számítógépet használhatnak, itt is a főiskolai
könyvtárak vezetnek tetemes előnnyel. Sajnos
több olyan nagy egyházi könyvtár van, ahol
egyáltalán nem áll az olvasók rendelkezésére
számítógép. A felmérés célja egyrészt az volt,
hogy feltérképezze az egyházi könyvtárak infor-
matikai fejlettségét, másrészt pedig, hogy meg-
rajzoljon egy fejlődési irányt, amely segítséget
nyújthat a könyvtáraknak a továbblépésben, ille-
tőleg az informatikai fejlesztések tervezésében.

A harmadik beszámolót a PR-munkacsoport
koordinátora, *Kohári Mária* (Váci Egyházmegyei
Könyvtár) tartotta. Bemutatta az EKE új címtár-
rát, mely a tagkönyvtárak legfontosabb adatait
tartalmazza, kiegészítve a könyvtáros kollégák
elérhetőségi adataival. Az új címtár a közeljövő-
ben már elérhető lesz az EKE-honlapon is. A
tavalyi évben útnak indult az EKE-hírlevél, amely
igyekezett tájékoztatni a tagkönyvtárakat az egye-
sülés rendezvényeiről, illetve minden, a szakmát
érintő hírről, konferenciáról, találkozóról. Az
EKE levelezőlistája az idén több téma kapcsán
is felpettségült – derült ki a beszámolóból –, az
egyik a digitalizálás volt. Az egyesülés honlapjá-
nak fejlesztése, gondozása fontos feladata a mun-
kacsoportnak, hiszen sok egyházi könyvtárnak ez
az egyetlen on-line megjelenési lehetősége.

Kövécse Ildikó (Sze-
gedi Hittudományi Fő-
iskola Könyvtára), a
Periodika-munkacso-
port tevékenységéről
tartott rövid beszámó-
lót. A csoport nagy fel-
adatra vállalkozott,
mégpedig az EKE-tag-
könyvtárak kurrens,
majd retrospektív fo-
lyóirat-állományának feldolgozására. Az első ered-
mények hamarosan olvashatók, illetve böngészhe-
tők lesznek az egyesülés honlapján. Az adatbázis

nagy segítséget jelenthet majd a kutatók kiszolgá-
lásában és az állománygyarapítás terén is. A mun-
kacsoport vezetője rövid bemutatóval szemléltette
a készülő periodika adatbázist a szakmai nap részt-
vevőinek.

A beszámolók után *Monok István*, az Országos
Széchényi Könyvtár (OSZK) főigazgatója
kért szót. Beszédében méltatta az egyesülés mun-
káját, és rámutatott az együttműködés szüksé-
gességére. Hozzátette, hogy mind az OSZK, mind
a Könyvtári Intézet számít erre az összefogásra.
A munkacsoportok beszámolóihhoz hozzáfűzte,
hogy itt is lehetséges az együttműködés, elég
gondolni a Nemzeti Periodika Adatbázissal való
közös munkára, vagy a digitalizálási problémák
közös kezelésére. Példának hozta fel a digitali-
zált dokumentumok tárolási gondjait, melyekre
megoldást jelenthet az OSZK nagy kapacitású
szervere. Az együttműködés fontosságát emelte
ki a határon túli könyvtárakkal kapcsolatban is,
méltatva az egyesülés nyitottságát a határon túli
intézmények irányában.

Ezt követően mutatkoztak be a közgyűlésen
részt vevő határon túli egyházi könyvtárak.
Bereczki Gyöngyvér a Babes-Bolyai Egyetem
Katolikus Teológiai Fakultásának Könyvtáráról
beszélt, majd *Emődi András Gábor* számolt be a
Nagyvárad Római Katolikus Püspöki Könyvtár
munkájáról, feladatairól. *Ferencz Erika* a Gyula-
fahérvári Római Katolikus Hittudományi Fő-
iskola Könyvtára gyűjteményét ismertette, végül
pedig *Küsmődi Attila* számolt be egy új kezde-
ményezésről, a Szamosújvári Római Katolikus
Gyűjtőkönyvtár kialakításáról és feladatairól. A
gyűjtőkönyvtár a Szamosújvári Esperesi Kerület
területén található plébániai könyvtárak régi
könyves állományát, illetve irattárát próbálja

összegyűjteni és megfelelő tárolási körülmények között megőrizni az utókor számára. A határon túli könyvtárak meglehetősen rossz körülmények között, elszántan, hihetetlen munkával tesznek meg mindent a magyar kultúra megmentéséért, ápolásáért. A beszámolókból azonban az is kiderült, hogy ezen munkához nélkülözhetetlenek az anyaországból érkező támogatások. A jövőt tekintve már vannak biztató kezdeményezések.

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése több mint tíz éves munkájával felkeltette a hazai könyvtáros szakma figyelmét is. Ezt igazolják azok a megkeresések, melyek az egyesülés véleményét is kéri könyvtárügyi kérdésekben. A nap záró harmadában olyan aktuális témák kerültek napirendre, mint a *magyar kulturális stratégia*, a tervezett *etikai kódex*, a *magyar könyvtárügy marketingstratégiája* és a *digitalizálás országos stratégiája*. Az egyesülés is tanulmányozta az ezekhez kapcsolódó munkanyagokat, igyekezett kialakítani álláspontját.

Elsőként Berecz Ágnes ismertette az egyesülésnek a magyar kulturális stratégiával kapcsolatban kialakított véleményét. Összefoglalójában méltatta egy, a nemzeti kultúra védelmét, fejlődését segítő kulturális stratégia kidolgozásának ötletét. A kidolgozott stratégia azonban számos esetben nem ad megfelelő választ, sok kérdést nyitva hagy.

A könyvtáros etikai kódexet korábban már megvitatta az EKE elnöksége, a nagyobb egyházi gyűjtemények megkérdezésével. Minden szakma önértékelését emeli egy ún. etikai kódex megalkotása, mely megfogalmazza azokat a követelményeket, elvárásokat, melyeket szükségesnek vél hivatása gyakorlásához. Kövécs Ildikó ismertette az etikai kódex felépítését, szerkezetét, méltatta jelentőségét. Megjegyezte azonban, hogy az etikai kódex tervezete több helyen in-

kább a szervezeti és működési szabályzatokban rögzített elvárásokat tükröz. Ugyanakkor fontos, hogy a kérdésről együtt gondolkodjunk, hiszen csak így tud az egyesülés egységes álláspontot kialakítani.

Ásványi Ilona (Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár), az egyesülés elnöke, a szakmai nap záró akkordjaként a magyar könyvtárügy marketingstratégiájához és a digitalizálási stratégiához fűzött gondolatokat. A kereskedelembe használt kifejezések – mint marketing, menedzsment, PR-munka – lassan szinte minden munkaterületre beszivárognak, már a kulturális szférában is találkozni lehet ezekkel a fogalmakkal. A kérdés az, hogy milyen formában állják meg ezek a helyüket a könyvtárügy terén, illetve szabad-e ezeket a kifejezéseket ténylegesen kifejtett tartalom nélkül ráerőltetni kulturális tevékenységekre. Tény azonban, hogy ma már nem elegendő a csendben végzett munka, fontos a „reklám” és a „menedzsment”. A nap folyamán többször szóba került a digitalizálás, amely téma elől az

egyházi könyvtárak sem térhetnek ki. Az elnökségi összejöveteleken, a közgyűléseken és a levelezőlistán is folyt már közös gondolkodás: maguknak az egyházi könyvtáraknak is ki kell alakítaniuk a saját digitalizálási tervüket.

A szakmai nap igazolta, hogy az egyházi könyvtárak igyekeznek aktívan bekapcsolódni a magyar könyvtári rendszerbe, az aktuális kérdésekben megfogalmazzák és hangot adnak véleményüknek, melynek kialakítását az egyesülésen belül meginduló műhelymunka még inkább előrelendíti.

Kohári Mária
Váci Egyházmegyei Könyvtár
Fotók: *Keveházi Katalin*